

הוגנת ומזון בשפע ובמחירים המתקבלים על הדעת, שכל איש בישראל יוכל לרכוש אותו בכמות הדרושה. החקלאות שלנו נדרשת למאמץ הזה, ובתוצאותיו תלוי קיומנו.

א. קם

מנהל המדור לפלחה ומכפוא

תשלם ותתן רוחים טובים אף אם יצטרכו להשקיע סכומים לא קטנים בעיבוד, וכו'.
תוצאות אלה לא יושגו ע"י פעולה חד-פעמית קצרת-ראות; דרושה תכנית לזמן ארוך, עירנות ופעולה במרץ ובמהירות כדי לחולל את המהפכה שתבטיח עצמאות כלכלית, רמת חיים

בחירת זנים של דגני חורף

חיטה

זן — לא ייקבע לפי חישובים מאטימאטיים שיג-רתיים, אלא יש לתאם לכל שדה את הזן הרצוי, בהתאם לכל האמור לעיל. זריעת שלושת הזנים תאפשר ניצול יעיל ביותר של כל השטחים, תפחית את סכנת הכשלונות וכן תביא לחלוקה טובה יותר של עבודות הזריעה, ואף תאריך בהרבה את עונת הקצירה האופטימלית.

החסרון היחידי בזריעת זנים אחדים במשק הוא השיבוש בלתי הנמנע של הזנים; אולם באמצעי זהירות, לא קשים ביותר, יוכל המשק לשמור על טהרת הזן במידה מספקת במשך כמה עונות, ותמיד ניתנת האפשרות לחדש באופן חלקי את מלאי הזרעים ע"י רכישת זרעים מאושרים מאגודת "הזרע". ברי, איפוא, כי חסרון זה אינו שקול כנגד היתרונות הרבים שהוזכרו.

שני זני חיטה אחרים, שעדיין נזרעים בממדים מצומצמים במשקים הם: גיזה 4 וראטית מבוררת, אלא שאין לזנים אלה התאמה כפציפית או יתרון איזו שהוא.

בעקבות עבודות בירור, שנעשו בחות הנס-יונות בנוה-יער, שוחררו לרבוי ע"י אגודת "הזרע" שלושה זני חיטה חדשים, ויש תקווה, כי בעונה הבאה תעמודנה כמויות ניכרות של זנים אלה לרשות החקלאים ויהיו תוספת חשובה לאוצר הזנים, הנמצא ברשות המשקים. ואלה הם הזנים:

(1) ז. ב. (זינאטיבוטיי), זן חטה קשה חדש, המתאים לכל האזורים בזריעה אחרי הגשם. רמת יבוליו גבוהה.

(2) ג. 51, תוצאות הכלאה בין חטה ג'ולג'ולית וראטית. אף זן זה מתאים לרוב אזורי הארץ.

(3) ג. 52, סלקציה של ס. ס. ס., שיבוליה עולים על אלה של הזן המקורי לפחות ב-20%.

שעורה

שלושה הם זני השעורה העיקריים, הנזרעים בממדים גדולים במשק העברי:

ב. מ. ס.;

ניסנית;

טוניסית.

ה"ב. מ. ס. מתאים לכל אזורי הארץ, והנגב בכללם, ויבוליו בתנאים שחונים עולים כל אלה של הניסנית. אולם באזורים שחונים רצוי לזרוע

עברו הימים, שהיוגב בחר את זני החטה בהת-אם לאלו, שנזרעו ע"י שכניו הערבים. כל הזנים המקומיים בצורתם המקורית נעלמו כליל ממש-קינן. ב-20 השנים האחרונות הוכיח המחקר שהתאמת הזנים אינה אזורית כשלעצמה, אלא היא מתיחסת לתנאים אקלימיים, קרקעיים ואחרים, שאינם מיוחדים דוקא לאזורים מסוימים. גורמים כגון פוריות הקרקע, כמות המשקעים, מידת ניקוז השדות, עונת הזריעה — הם הקוב-עים את התאמת הזן.

כיום עומדים לרשות החקלאי שלושה זני חיטה בממדים מסחריים:

הנורסית המבוררת (ג-150);

ס. ס. ס.;

פלורנס-אורור.

ג-150 מתאים בכל אזורי הארץ, שבהם יש לצפות ל-450 מ"מ גשם ויותר, והוא מתאים לזריעה המוקדמת והמאוחדת כאחד. זן זה עמיד בפני חלדון, ואף בפני עודפי מים בקרקע הוא עמיד יותר מכל זן אחר. במשך עונות רבות התבלט כאחד הזנים הפוריים והבטוחים ביותר. ג-150 יתפוס את עיקר שטחי המזרע באזורים הגשומים, בזריעה שלפני הגשם, וכן באדמות נטושות ובאדמות בלתי מנוקזות.

יתר שני הזנים שהוזכרו לעיל, ס. ס. ס. ופלורנס-אורור, הם זני חטה רכה, שבגודל יבוליהם שווים הם זה לזה, אולם תנאי גידולם שונים. להצלחת שניהם דרושה אדמה פוריה ומנוקזת היטב. פלורנס-אורור מתאים לזריעה מוקדמת, ואילו את ה-ס. ס. ס. אין לזרוע, אלא לאחר הגשמים הראשונים ולא לפני מחצית חודש דצמבר. ה-ס. ס. ס. רגיש ביותר לאורך היום, ובזריעתו המוקדמת תחול השתבלותו בחדשים ינואר-פברואר, תקופה בלתי מתאימה בהחלט להפריה, דבר המשפיע לרעה על היבולים. ה-ס. ס. ס. הוא הזן הבכיר, המוכן לקצירה מיד לאחר קצירת השעורה, ומכל זני החטה הוא המסתפק בכמויות המים הקטנות ביותר, ועל כן הוא זן החטה המתאים לזריעה בנגב, במקומות שבהם יש בכלל סכויי-הצלחה לחטה.

בכל המשקים, שבהם מצויים תנאי הגידול המתאימים לשלושת הזנים הנ"ל, רצוי לזרוע את שלושתם. גודלם של השטחים המיועדים לכל

הטוניסית — זן אפיל בעל קמה יפה וגרגרים גדולים ומלאים. יבוליו באזורים הגשומים שווים בדרך כלל לאלה של ה"ב. מ. ס. אין זן זה מתאים לזריעה באזורים שחונים.

סיכום: באזורים שחונים יש לזרוע ב.מ.ס. וניסנית ולקבוע את היחס בין שתיהן, לפי יכולת הקצירה של המשק; ואילו באזורים הגשומים — נמליץ על זריעת ב. מ. ס. וטוניסית, בממדים שוים בערך.

י. ארנון,

התחנה לחקר החקלאות.

נוהיער.

את שני הזנים גם יחד, כדי להאריך את עונת הקציר. זריעת זן יחיד של שעורה גורמת תמיד להפסדים גדולים, יותר בעקבות האיחור בקצירה, מאשר ע"י ההפרש ברמת היבולים של הזנים. ה"ב. מ. ס. לוקה בשנים האחרונות, ע"י מחלת הפסים, ואם כי יש סכויים טובים שבעתיד הקרוב נוכל להחליפה בזן טוב ממנה — אין אפשרות לוותר על זריעת זן זה. אם כי חיטוי הזרעים אינו נראה כאמצעי הדברה יעיל ביותר להדברת מחלה זו — אסור להזניח פעולה זו, כי החיטוי מקטין במידת־מה את נזקי מחלת הפסים.